

Yttrande över I mål – vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning (SOU 2022:34)

Folkbildningsrådet har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkande av Utredningen fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning.

Folkbildningsrådets yttrande avgränsas till resonemang och förslag som har betydelse för folkbildningen.

Sammanfattning

Folkbildningsrådet:

- har inget att använda emot utredningens förslag,
- ställer oss bakom utredningens bedömning att antalet unga som söker sig till folkhögskolan kommer att öka,
- delar inte utredningens bedömning om att det inte finns anledning att tillföra medel för fler deltagare i folkhögskola.

Folkbildningsrådets kommentarer

Vi delar utredningens bedömning att antalet unga som söker sig till folkhögskolan kommer att öka. Något som också Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, framhåller i regeringsrapporter om behov av samordnat stöd och insatser för unga som befinner sig i ett långvarigt utanförskap. De lyfter fram vikten av långsiktiga satsningar på att stärka folkhögskolans roll för unga som varken arbetar eller studerar. MUCF betonar att folkhögskolans särskilda utbildningsform med anpassad

pedagogik och innehåll kan vara av avgörande betydelse för att fler unga ska få behörighet motsvarande godkända betyg på gymnasienivå, samt att fler unga med särskilda behov får tillgång till en utbildning.

Folkbildningsrådet vill poängtera att vi inte delar utredningens bedömning om att det inte finns anledning att tillföra medel för fler deltagare i folkhögskola. Folkbildningsrådet har i flera år i sitt årliga budgetunderlag till regeringen argumenterat för att folkhögskolorna behöver ett utökat statsbidrag för att fortsatt kunna fullgöra sitt utbildningsuppdrag med hög kvalitet. Under senare år har det skett stora förändringar i deltagargrupperna på folkhögskola. Andelen utrikes födda personer ökar inom folkhögskolan. Nästan hälften av deltagarna i allmän kurs är födda utomlands. Även andelen deltagare med funktionsnedsättning är fortsatt hög, särskilt inom folkhögskolans allmänna kurs. Framför allt är det deltagare med psykiska eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som har blivit fler.

Att folkhögskolan lyckas väl med sin uppgift beror på folkhögskolans pedagogik med mindre grupper, med hög lärartäthet, ofta med tillgång till internat och med en i övrigt genomtänkt pedagogisk miljö. Detta är resurskrävande.

En rimlig ersättning för utbildning på folkhögskola skulle medföra att de deltagare som söker sig till folkhögskolan skulle kunna erbjudas bättre förutsättningar att lyckas med sina studier. Med utökat stöd i form av ökad lärartäthet, fler specialpedagoger samt ytterligare satsning på kuratorer och studie- och yrkesvägledare ges folkhögskolan ökad möjlighet att möta de som står långt från arbete och studier.

Folkhögskolan är en viktig resurs för livslångt lärande. Många av folkhögskolans deltagare har kort utbildning och står relativt långt ifrån både vidare studier och arbetslivet. Folkhögskolans utbildningskedjor, med sammanhållna system av kurser och insatser, är en unik tillgång som gör det möjligt för deltagarna att studera vidare inom folkhögskolan, successivt bygga på sina kunskaper och höja sin utbildningsnivå. Folkhögskolans allmänna och särskilda kurser, och den studiemotiverande folkhögskolekursen, stärker deltagarnas förutsättningar till fortsatta studier och etablering på arbetsmarknaden.

Studiemotiverande folkhögskolekurs

Sedan 2010 har Folkbildningsrådet genomfört studiemotiverande folkhögskolekurs som riktar sig till personer som är registrerade hos Arbetsförmedlingen och som varken har gymnasieexamen eller grundläggande behörighet till högskoleutbildning.

Syftet med kursen är att motivera arbetssökande att gå vidare till, eller återuppta, reguljär utbildning.

Folkhögskola som arena för metodutveckling med nyanlända, FAMN

FAMN genomfördes med stöd av ESF-rådet under åren 2019–2021. Det främsta syftet med projektet var att ta fram, kvalitetssäkra och sprida modeller och metoder för att unga nyanlända i större utsträckning skulle kunna fullfölja behörighetsgivande studier på folkhögskola.

FAMN-projektet arbetade med att utveckla kopplingen mellan språkinstruktionen inom gymnasieskolan och allmän kurs på folkhögskola. Fokus låg på att utveckla folkhögskolans pedagogik gentemot målgruppen, men också att belysa de förutsättningar som finns för att nyanlända deltagare i större utsträckning ska upptäcka folkhögskola som utbildningsalternativ.

Projektet har tagit fram ett 100-tal metoder med hjälp av en beprövad kvalitetsmodell och berättelser tillsammans med 222 deltagare och ett 30-tal lärare. Som exempel kan nämnas språkutvecklande arbetsmetoder och en digitaliserad individuell studieplan för alla deltagare. Folkhögskolans särart har synliggjorts genom att metoderna har kompletterats med berättelser från deltagare och lärare.

Delprojekten har också utvecklat yrkeskurser för att underlätta unga nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Exempel är fastighetsskötartutbildningar och vårdutbildningar.

Myndighetssamverkan kring kompetensförsörjning och livslångt lärande

Sedan 2019 samverkar Folkbildningsrådet med Myndigheten för yrkeshögskolan, Statens skolverk, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet, Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet och Arbetsförmedlingen för att stärka förutsättningarna för en effektiv kompetensförsörjning. Nyligen har regeringen gett berörda myndigheter

uppdrag att ska skapa långsiktiga strukturer för samverkan och att stärka förutsättningarna för en effektiv kompetensförsörjning.

Uppdrag fullföljd utbildning

Folkbildningsrådet ingår tillsammans med ett antal myndigheter i Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) nationella samverkansgrupp Unga för att öka andelen unga som fullföljer sina gymnasiestudier.

SKR konstaterar att cirka 98 procent av alla ungdomar i Sverige påbörjar en utbildning inom gymnasieskolan. Men efter fem år har fortfarande drygt en fjärdedel av dessa ännu inte tagit examen. Unga som lämnar gymnasieskolan utan examen har sämre möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och med det följer en förhöjd risk för utanförskap i form av till exempel lägre inkomst och sämre hälsa. Det är därför viktigt att både skolhuvudmän och resten av samhället tillsammans arbetar medvetet och strategiskt för att förebygga studieavbrott.

Föredragande har varit Anna-Carin Bylund, vid ärendets slutliga handläggning har Karin Gustavsson medverkat.

För Folkbildningsrådet

Maria Graner
Generalsekreterare